MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ 9.2.2023
Neuvotteleva virkamies Tapio Hakaste, erityisasiantuntija Irena Pirhonen

Viite: Vastinekuuleminen HE 289/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntoa on täydennetty 6 §:n lohen kalastuskiellon rikkomisen osalta.

6 §. *Lohen kalastuskiellon rikkominen*

Pykälässä on esitetty säädettäväksi, että 1 tai 2 §:ssä säädettyjen kieltojen tahallinen rikkominen olisi rangaistavaa.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa aluksi, että tärkeintä lohenkalastuksen kieltämisessä on, että kalastajalle on selvää, että lohta ei saa ottaa missään tilanteessa saaliiksi, vaikka se tarttuisikin pyydykseen, sillä se on rauhoitettu. Lohikantojen tilan elpymisen kannalta tärkeintä on se, että otetaanko lohia saaliiksi vai ei.

Huolimattomuuden lisääminen rangaistavuuden edellytykseksi voisi selkeyttää rangaistavuuden määräytymisen perusteita. Tenojoen vesistössä kalastavilta voidaan odottaa parempaa selvillä oloa taimenen ja lohen eroista sekä tarkempaa toimintaa taimenten erottamisessa lohesta nykytilanteessa, jossa lohikanta on erittäin heikentynyt. Muutos voisi antaa lisää painoarvoa lain päämäärälle kieltää lohenkalastus Tenolla, jotta lohikantojen tilaa saadaan parannettua.

Rikoslain 3 luvun 7 §:ssä säädetään tuottamuksesta: *Tekijän menettely on huolimatonta, jos hän rikkoo olosuhteiden edellyttämää ja häneltä vaadittavaa huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hän olisi kyennyt sitä noudattamaan (tuottamus).* Kyseisen pykälän perusteluissa (HE 44/2002) on todettu, että *Ehdotuksen mukaan tekijän menettely on huolimatonta (tuottamuksellista), milloin rikoksen tunnusmerkistön toteutuminen johtuu siitä, että tekijä rikkoo olosuhteiden edellyttämää huolellisuusvelvollisuutta, vaikka hänellä on kyky sitä noudattaa ja vaikka sen noudattamista voitiin häneltä vaatia.* Maa- ja metsätalousministeriön näkemys on, että tuottamuksellisuuden pitäisi syntyä saaliiksi ottamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lisäksi, että pyytämisen ja saaliiksi ottamisen kohdalla on otettava huomioon myös Tenon kalastussäännön 29 §, jonka mukaan:

> *29 § Vähimmäismitat ja kalan vapauttaminen*
>
> Lohi, meritaimen ja merinieriä, joka on alle 30 senttimetriä, on laskettava takaisin veteen.
>
> Kalan pituus mitataan yläleuan etupään kärjestä pyrstöevän kärkeen.
>
> Talvikon ja vähimmäismittaa pienemmän kalan pyytäminen on kielletty.
>
> Kala on aina laskettava takaisin veteen, jos se on saatu:
>
> **1) sallitun kalastusajan ulkopuolella;**
>
> **2) kielletyllä kalastusvälineellä tai -tavalla.**

Kalastussääntö täydentää lakiesityksen (HE 289/2022) 1 ja 2 §:ää ja on linjassa kalastuslain 58 §:n säännöskohtaisten perustelujen kanssa (HE 192/2014): *Koska kalastusmenetelmien valikoivuus on parhaimmillaankin puutteellista, saadaan kalastettaessa tahattomasti ja syyllistymättä rangaistavaksi katsottavaan huolimattomuuteen usein saaliiksi myös sellaisia kalayksilöitä, joiden tarkoituksellinen kalastaminen on kielletty. Varsinaisten kalastuksenrajoitusten lisäksi on tästä syystä tarpeellista säätää myös siitä, että sellainen pyydystetty kala, jonka tarkoituksellinen pyydystäminen ei ole sallittua, on myös tahattomasti saatuna aina vapautettava.*

Lakiesityksessä on arvioitu tilannetta kokemattoman kalastajan näkökulmasta, jolloin lisäämällä huolimattomuus rangaistusasteikkoon säännöksen muotoilu voisi johtaa tilanteeseen, jossa kokematon kalastaja saisi rangaistuksen puhtaan erehdyksen vuoksi.

Lajien tunnistaminen voi olla joskus vaikeaa, mutta lohenkalastuskielto on ollut Tenolla voimassa jo vuosina 2021 ja 2022, mistä syystä voidaan osaltaan olettaa, että kalastajien on kuitenkin oltava selvillä lohen pyyntikiellosta, kielletyistä pyyntivälineistä ja velvollisuudesta vapauttaa vahingossa saaliiksi saatu lohi. Ministeriö toteaa vielä, että lakiesityksen nimi on Laki lohenkalastuksen määräaikaisesta kieltämisestä Tenojoen vesistössä, joka sekin jo osaltaan indikoi sitä, että lohta ei saa ottaa saaliiksi.

Edellä mainitun perusteella maa- ja metsätalousministeriö näkee mahdollisena sekä pykälätekstin säilyttämisen ennallaan tai huolimattomuus-sanan lisäämisen säännökseen.